



Ocenianie po nowemu nieco

Bogusław Tundzios

Najistotniejszą zmianą z obecnych w prawie jest nowelizacja ustawy o systemie oświaty (ustawa z dnia 20 lutego 2015 roku o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw), która w chwili, gdy piszę te słowa, czeka na podpis prezydenta. Zmiany w znacznej części korespondują z wiodącą tematyką bieżącego numeru „Meritum”, dotyczą bowiem oceniania. Warto również zwrócić uwagę na to, że nowe regulacje prawne powinny wejść w życie już 31 marca 2015 roku. Tak przynajmniej stanowi art. 40 projektowanej ustawy. A czasu jest niewiele – obecne przepisy dotyczące oceniania, klasyfikowania i promowania stracą ważność 9 kwietnia 2015 roku. Przypomnijmy, że jest to konsekwencja wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 24 września 2014 roku¹, który orzekł, że dotychczasowe upoważnienie ustawowe ministra edukacji do wydania rozporządzenia w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania, promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych jest niezgodne z art. 92 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Zacznijmy od tego, co wydaje mi się najistotniejsze. Odwołując się do zamieszczonego w tym numerze tekstu Wojciecha Papaja „Dydaktyczne aspekty oceniania kształtującego”, nietrudno zauważyć, że autor słusznie dostrzega związek projektowanych zmian z ocenianiem kształtującym.

Zacytujmy więc wspomniany zapis:

¹ Sygn. akt K 35/12

Art. 44b (...)

5. *Ocenianie osiągnięć edukacyjnych i zachowania ucznia odbywa się w ramach oceniania wewnątrzszkolnego, które ma na celu:*
 - 1) *informowanie ucznia o poziomie jego osiągnięć edukacyjnych i jego zachowaniu oraz o postępach w tym zakresie;*
 - 2) *udzielanie uczniowi pomocy w nauce poprzez przekazanie uczniowi informacji o tym, co zrobił dobrze i jak powinien się dalej uczyć;*
 - 3) *udzielanie wskazówek do samodzielnego planowania własnego rozwoju;*
 - 4) *motywowanie ucznia do dalszych postępów w nauce i zachowaniu;*
 - 5) *dostarczanie rodzicom i nauczycielom informacji o postępach i trudnościach w nauce i zachowaniu ucznia oraz o szczególnych uzdolnieniach ucznia;*
- 6) umożliwienie nauczycielom doskonalenia organizacji i metod pracy dydaktyczno-wychowawczej.**

I zestawmy z dotychczas obowiązującym:

2. *Ocenianie wewnątrzszkolne ma na celu:*
 - 1) *informowanie ucznia o poziomie jego osiągnięć edukacyjnych i jego zachowaniu oraz o postępach w tym zakresie;*
 - 2) *udzielanie uczniowi pomocy w samodzielnym planowaniu swojego rozwoju;*
 - 3) *motywowanie ucznia do dalszych postępów w nauce i zachowaniu;*
 - 4) *dostarczenie rodzicom (prawnym opiekunom) i nauczycielom informacji o postępach, trudnościach w nauce, zachowaniu oraz specjalnych uzdolnieniach ucznia;*

- 5) umożliwienie nauczycielom doskonalenia organizacji i metod pracy dydaktyczno-wychowawczej.

Różnice są oczywiste, więc komentarz co do kierunku zmian wydaje się zbędny, może tylko poza jednym: oby nam się chciało chcieć... stosować te zapisy i w dodatku mądrze, po prostu dla dobra ucznia. A stosowania będzie wymagać oczywiście cały nowy rozdział 3a ustawy „Ocenianie, klasyfikowanie i promowanie uczniów w szkołach publicznych”. Wymaga on szczegółowej analizy porównawczej. Konieczne będzie znowelizowanie statutów szkół, aby dostosować je do aktualnych zapisów. Mądrość szkoły będzie polegać właśnie na sensowności tych statutowych zapisów, ustawa bowiem daje w tej dziedzinie sporą autonomię.

Przykłady? Bardzo proszę:

Art. 44b

10. Szczegółowe warunki i sposób oceniania wewnątrzszkolnego określa statut szkoły.

Art. 44e

1. Uczeń w trakcie nauki w szkole otrzymuje oceny:
 - 1) bieżące;
 - 2) klasyfikacyjne:
 - a) śródroczne i roczne, a w szkole policealnej – semestralne,
 - b) końcowe.
2. Oceny są jawne dla ucznia i jego rodziców. W szkole policealnej oceny są jawne dla ucznia.
3. Nauczyciel uzasadnia ustaloną ocenę w sposób określony w statucie szkoły.
4. Sprawdzone i ocenione pisemne prace ucznia są udostępniane uczniowi i jego rodzicom. (...)
5. Na wniosek ucznia lub jego rodziców dokumentacja dotycząca egzaminu klasyfikacyjnego, o którym mowa w art. 16 ust. 11, art. 20zh ust. 3 i 3a, art. 44k ust. 2 i 3 oraz art. 66 ust. 1b, egzaminu poprawkowego, o którym mowa w art. 44m ust. 1, zastrzeżeń, o których mowa w art. 44n, oraz inna dokumentacja dotycząca oceniania ucznia jest udostępniana do wglądu uczniowi lub jego rodzicom. (...)
7. Sposób udostępniania dokumentacji, o której mowa w ust. 4 i 5, określa statut szkoły.

A teraz ocena w kl. 1-3. Art. 44i

1. W klasach 1-3 szkoły podstawowej:
 - 1) oceny bieżące z obowiązkowych i dodatkowych zajęć edukacyjnych oraz zajęć, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 13 ust. 3, są ustalane w sposób określony w statucie szkoły;
 - 2) śródroczne i roczne oceny klasyfikacyjne z obowiązkowych i dodatkowych zajęć edukacyjnych oraz zajęć, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 13 ust. 3, a także śródroczna i roczna ocena klasyfikacyjna zachowania są ocenami opisowymi.
2. W klasach 1-3 szkoły podstawowej oceny bieżące z obowiązkowych i dodatkowych zajęć edukacyjnych oraz zajęć, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 13 ust. 3, mogą być ocenami opisowymi, jeżeli statut szkoły tak przewiduje.

...oraz możliwość stosowania oceny opisowej w klasach 4-6:

4. Począwszy od klasy 4 szkoły podstawowej, oceny bieżące oraz śródroczne i roczne oceny klasyfikacyjne ze wszystkich albo wybranych obowiązkowych lub dodatkowych zajęć edukacyjnych oraz zajęć, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 13 ust. 3, a także śródroczna i roczna ocena klasyfikacyjna zachowania mogą być ocenami opisowymi, jeżeli statut szkoły tak przewiduje.

Najpierw otrzymamy jednak stosowny akt wykonawczy w postaci rozporządzenia (jego zakres określa art. 44zb projektowanej ustawy). Między innymi doprecyzowane zostaną:

- 5) funkcje oceniania bieżącego ucznia, z uwzględnieniem konieczności przekazywania uczniowi informacji o jego osiągnięciach edukacyjnych pomagających w uczeniu się.

Zmian w ustawie jest o wiele więcej, dotyczą różnych aspektów funkcjonowania systemu oświaty (m.in. cały nowy rozdział 3b „Sprawdzian, egzamin gimnazjalny i egzamin maturalny oraz egzamin potwierdzający kwalifikacje w zawodzie”, a także zmiany w zasadach sprawowania nadzoru pedagogicznego), ale na ich analizę przyjdzie czas po

wejściu ustawy z dnia 20 lutego 2015 roku o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw w życie.

Co nowego?

Wybrałem kilka nowości, do niektórych pewnie trzeba będzie jeszcze powrócić, bo ciekawe.

Mam tu na myśli np. kwestię „śmieciowego jedzenia”, uregulowaną ustawą z dnia 28 listopada 2014 roku zmieniającą ustawę o zmianie ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia (Dz. U. z 2015 roku, poz. 35) – wejdzie w życie 1 września 2015 roku.

Ukazały się ponadto:

- ROZPORZĄDZENIE MEN z dnia 16 stycznia 2015 roku zmieniające rozporządzenie w sprawie podstawy programowej kształcenia w zawodach (Dz. U. z 23 stycznia 2015 roku, poz. 130) – obowiązuje od 7 lutego 2015 roku,
- ROZPORZĄDZENIE MEN z dnia 16 stycznia 2015 roku zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków, jakie muszą spełniać organizatorzy wypoczynku dla dzieci i młodzieży szkolnej, a także zasad jego organizowania i nadzoru (Dz. U. z 22 stycznia 2015 roku, poz. 109) – weszło w życie 30 stycznia 2015 roku,
- ROZPORZĄDZENIE MEN z dnia 2 stycznia 2015 roku w sprawie warunków i trybu przyjmowania do publicznych przedszkoli, szkół i placówek osób niebędących obywatelami polskimi oraz obywateli polskich, którzy pobierali naukę w szkołach funkcjonujących w systemach oświaty innych państw, a także organizacji dodatkowej nauki języka polskiego, dodatkowych zajęć wyrównawczych oraz nauki języka i kultury kraju pochodzenia (Dz. U. z 9 stycznia 2015 roku, poz. 31) – weszło w życie 10 stycznia 2015 roku,
- ROZPORZĄDZENIE MEN z dnia 31 grudnia 2014 roku w sprawie szczegółowych warunków przechodzenia ucznia z jednego typu publicznej szkoły do innego typu publicznej szkoły (Dz. U. z 8 stycznia 2015 roku, poz. 24) – weszło w życie 16 stycznia 2015 roku,
- ROZPORZĄDZENIE MEN z dnia 29 grudnia 2014 roku zmieniające rozporządzenie w sprawie świadectw, dyplomów państwowych i innych druków szkolnych (Dz. U. z 8 stycznia 2015 roku, poz. 23) – wchodzi w życie 23 stycznia 2015 roku, a częściowo 1 września 2015 roku i 1 września 2016 roku – głównie nieco nowych wzorów zaświadczeń, świadectw i legitymacji,
- ROZPORZĄDZENIE MEN z dnia 31 grudnia 2014 roku w sprawie wymagań ochrony przeciwpożarowej, jakie musi spełniać lokal, w którym jest prowadzone przedszkole utworzone w wyniku przekształcenia oddziału przedszkolnego lub oddziałów przedszkolnych zorganizowanych w szkole podstawowej (Dz. U. z 7 stycznia 2015 roku, poz. 20), obowiązujące od 15 stycznia 2015 roku,
- ROZPORZĄDZENIE MEN z dnia 29 grudnia 2014 roku zmieniające rozporządzenie w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych (Dz. U. z 31 grudnia 2014 roku, poz. 1993) – wchodzi w życie częściowo 14 stycznia 2015 roku (m.in. włączenie wymiaru godzin przeznaczonych na język obcy nowożytny, edukację muzyczną, edukację plastyczną, zajęcia komputerowe i wychowanie fizyczne do łącznego minimalnego wymiaru godzin przeznaczonych na zajęcia edukacyjne prowadzone w ramach edukacji wczesnoszkolnej), a częściowo 1 września 2015 roku, m.in.:
 - umożliwienie prowadzenia w szkołach nauki języka migowego,
 - wskazanie, że obowiązkowa nauka jednego języka obcego nowożytnego (a nie dwóch) dotyczy wszystkich uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim, niezależnie od rodzaju szkoły lub oddziału, do którego uczęszczają,
 - umożliwienie uczniom z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim uczęszczającym do oddziału ogólnodostępnego lub integracyjnego nauki drugiego języka obcego nowożytnego.

Bogusław Tundzios jest nauczycielem konsultantem w Mazowieckim Samorządowym Centrum Doskonalenia Nauczycieli, kierownikiem Wydziału w Radomiu.